

NVB Reactie op de Consultatieversie DNB leidraad Wwft en Sw

De Nederlandse Vereniging van Banken ("NVB") heeft met belangstelling kennis genomen van de consultatieversie van de vernieuwde Leidraad Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en Sanctiewet (Sw) (hierna: de "Leidraad"). Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid hierop te reageren.

Daarbij stellen wij voorop dat wij het prettig vinden dat er een herziening van de Leidraad heeft plaatsgevonden, mede als gevolg van de wetswijziging van de Wwft van 25 juli 2018. De NVB ziet graag dat na implementatie van de gewijzigde vierde antiwitwasrichtlijn wederom een herziening van de Leidraad zal plaatsvinden, zodat duidelijk blijft hoe instellingen in de visie van DNB invulling kunnen geven aan de naleving van de - dan weer gewijzigde - Wwft.

Ook vinden wij het prettig dat verwijzingen zijn opgenomen naar diverse andere documenten (zoals documenten van de ESA's en Regulatory Technical Standards). Voor de leesbaarheid en volledigheid zouden wij verwijzingen (door middel van voetnoten) naar de wetteksten van de Wwft ook graag terug zien.

Naar aanleiding van het consultatiedocument hebben wij een aantal observaties en suggesties, die wij hierbij graag onder de aandacht brengen. De belangrijkste punten zijn hieronder opgenomen. De overige aandachtspunten die verduidelijking nodig hebben zijn opgenomen in de bijlage.

Belangrijkste punten die nadere verduidelijking behoeven (op basis van de volgorde van de Leidraad):

- Afgeleide identificatie (ar. 4.2.1)
Ten aanzien van de 1 cent betaling die wordt gebruikt ter verificatie van de identiteit wordt gesteld dat dit niet zonder meer kan dienen als verificatie van de identiteit van de client, omdat niet vast staat dat hier adequate verificatie van de identificatie door de andere instelling aan vooraf is gegaan. Er zijn veel banken die de 1-cent betaling en daaraan gelieerde methode gebruiken, zoals iDIN en Surepay.
Voorstel: De NVB ziet graag toegelicht welke aanvullende middelen dan ingezet moeten worden.
- Periodieke actualisatie en review (art. 4.3.2, 2^e alinea + tabel):
Een instelling dient de mogelijkheid te hebben om dynamische monitoring toe te passen in plaats van het hanteren van een periodieke review cyclus. Een voorwaarde hierbij is dat de dynamische monitoring bewezen effectief is.
Voorstel: De NVB ziet graag een aanvulling waarbij expliciet wordt ingegaan op de ontwikkeling van de dynamische monitoring die de periodieke review kan vervangen.
- Niet aangaan van – of beëindiging van de zakelijke relatie (art. 4.4).
In de inleiding bij hoofdstuk 4.4 wordt aangegeven: *"Indien de instelling de zakelijke relatie niet (onmiddellijk) kan beëindigen, neemt de instelling (verdere) adequate maatregelen om alsnog het cliëntenonderzoek te verrichten"*.
In de Leidraad wordt niet toegelicht wat er in dit kader van instellingen wordt verwacht.
Voorstel: De NVB ziet graag nader toegelicht wat onder 'verdere adequate maatregelen' moet worden verstaan. Vooralsnog gaan wij er van uit dat het hier primair om verscherpte monitoring gedurende de opzegtermijn betreft.

4. Uiteindelijke belanghebbende (UBO), art. 4.5 , vereenvoudigd cliëntenonderzoek.

In paragraaf 4.5 wordt beschreven dat in specifieke gevallen een vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan worden toegepast bij het onderzoek naar de UBO('s). Vervolgens wordt aangegeven dat één van de cliëntgebonden risicofactoren die zijn genoemd, ziet op beursgenoteerde vennootschappen die onderworpen zijn aan informatievereisten (openbaarmakingsvereisten). Het is volgens DNB van belang dat instellingen er niet zonder meer van uitgaan dat een beursgenoteerde klant altijd een lager risico met zich brengt. Zo is volgens DNB relevant aan welke beurs de onderneming is genoteerd en is van belang wat het percentage is van het aandelenkapitaal dat genoteerd is: ook onder de houders van beursgenoteerde aandelen kunnen zich volgens DNB UBO('s) bevinden.

De NVB is van mening dat dit standpunt in strijd is met de Europese richtlijn en Nederlandse Wwft op dit punt. In artikel 3 lid 6 onder a van Richtlijn 2015/849 en tevens artikel 3 lid 1 onder a Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 wordt de vennootschap die als uitgevende instelling onderworpen is aan openbaarmakingsvereisten als bedoeld in de richtlijn transparantie, dan wel aan vergelijkbare internationale standaarden, uitgezonderd van het UBO begrip. Dit is dus breder dan alleen beursgenoteerde vennootschappen en bovendien betreft het hier een uitzondering. Daarnaast zijn de transparantievereisten van toepassing op het gehele uitstaande kapitaal (ook het gedeelte dat niet wordt genoteerd aan een beurs of anderszins uitgegeven aan het publiek).

De NVB is daarom van mening dat de transparantievereisten een mitigerende maatregel betreft om dergelijke klanten uit te zonderen van de UBO definitie (ook klanten waarbij niet het volledige kapitaal is genoteerd aan een beurs of anderszins uitgegeven aan het publiek).

Voorstel: De NVB ziet graag dit artikel in lijn wordt gebracht met de geldende wet- en regelgeving.

5. UBO-verklaring

Op pagina 24 tweede alinea ontbreekt de verificatie van de UBO d.m.v. de zogenaamde UBO-verklaring van de cliënt zoals opgenomen in de algemene Leidraad WWFT en SW van het Ministerie van Financiën en op pagina 9 van de Nota n.a.v. het verslag (TK 31237 nr. 6). Het gebruik van onafhankelijke, betrouwbare documenten is geen vereiste in gevolge de wet noch in de EU Directive 2015/849 en de FATF aanbevelingen. In de Wwft wordt alleen gesproken over “redelijke maatregelen” om de identiteit van de UBO te verifiëren.

Voorstel: NVB ziet graag de UBO-verklaring weer toegevoegd en de tekst in lijn gebracht met geldende wet- en regelgeving.

6. Pseudo- UBO('s) (art. 4.5)

Op pagina 26 van de Leidraad wordt aangegeven dat de pseudo-UBO('s) op het hoogste niveau binnen de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de klant moeten worden gevonden. In het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 wordt echter gesproken over het hoger leidinggevend personeel van de vennootschap (dat is: degene met wie een zakelijke relatie is aangegaan). Dit wordt ook bevestigd door de Minister bij beantwoording van Kamervragen over het ontwerp Uitvoeringsbesluit Wwft 2018, waar hij schrijft: *“indien het niet mogelijk blijkt een natuurlijke persoon te achterhalen die de uiteindelijke eigenaar is van of de uiteindelijke zeggenschap heeft over de cliënt, via het houden van aandelen, stemrechten, eigendomsbelang of andere middelen, dient het hoger leidinggevend personeel, oftewel het statutair bestuur van een cliënt als uiteindelijk belanghebbende te worden aangemerkt”* (onderstreping NVB).

Voorstel: De NVB stelt voor om dit in de leidraad te verduidelijken om misverstanden door interpretatieverschillen te voorkomen.

7. Doel zakelijke transacties (art. 4.6, 1^e alinea):

Voor bepaalde producten zal het doel van de relatie volledig blijken uit het product zelf en is er geen toegevoegde waarde in het stellen van additionele vragen aan de klant.

Voorstel: De NVB stelt voor aan deze paragraaf toe te voegen dat het doel van de relatie in sommige gevallen volledig kan blijken uit het product zelf. Dit sluit ook aan bij de bestaande leidraad en de Memorie van Toelichting (p.19 TK31237, nr.3), waarin staat dat: "Ook uit de door de client afgenomen diensten of producten zal blijken wat het doel van de relatie is". Aanvullende vragen over de keuze van het product zijn in dergelijk geval onnodig. Een voorbeeld hiervan is: een betaalrekening.

8. Bron van de middelen (art. 4.7, 1^e alinea)

Doel van het onderzoek naar de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie of de transactie gebruikt worden, is om wanneer nodig te bepalen of het plausibel is dat de middelen een legale herkomst hebben.

Voorstel: De NVB stelt voor om hier toe te voegen dat het onderzoek naar de bron van de middelen risicogebaseerd kan worden ingevuld. Dus expliciet dat niet voor elke storting de bron bepaald hoeft te worden.

Ook moet duidelijk blijken -zoals ook door de wetgever in de Memorie van Toelichting (p.12 TK 33238 nr 3 onder D) expliciet aangegeven- dat de toevoeging van de woorden "zo nodig" (EU directive "where necessary") betekent dat dit risicogebaseerd kan plaatsvinden; de facto dat er concrete aanleiding moet zijn om zo'n onderzoek in te stellen naar de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie of de transactie gebruikt worden en dat dit onderdeel is van de verplichting zoals opgenomen in artikel 3 lid 2 onder d Wwft "de voortdurende controle op de zakelijke relatie en de tijdens de duur van deze relatie verrichte transacties". Graag ook toevoegen dat de diepgang van het onderzoek en de eventuele te vergaren bewijsstukken afhankelijk zijn van het geïndiceerde risico. Dit geldt ook voor de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de bewijsstukken.

9. Vereenvoudigd cliëntenonderzoek, laag-risico factoren en uitzonderingen op het cliëntenonderzoek (art. 4.8, 1^e lid).

In alle gevallen dient een risicobeoordeling plaats te vinden, alvorens te besluiten over te gaan tot een vereenvoudigd cliëntenonderzoek.

Voorstel: Het verzoek is om expliciet op te nemen dat in evidente gevallen een risicobeoordeling voor een vereenvoudigd cliëntenonderzoek niet case by case dient te worden uitgevoerd en dat dit bijv. groepsgewijs mogelijk zou moeten kunnen zijn, mits de criteria voor deze groep zijn vastgelegd en dat is vastgesteld dat de individuele klant daadwerkelijk tot deze groep behoort. Dit sluit aan bij art. 5.1 waar ook over een clientgroep gesproken wordt.

Op de bijlage is nog een overzicht van alle overige aandachtspunten bijgevoegd, inclusief voorgestelde wijziging.

Uiteraard zijn wij graag bereid om deze schriftelijke reactie toe te lichten.

Contactpersoon hiervoor is: Yvonne Willemsen (willemsen@nvb.nl) of tel: 020-5502832.

Amsterdam, 12 september 2019

YEM Willemsen: Cons119

Par	Pag.	Alinea	Feedback	Voorgestelde wijziging
1	4	7	Verwezen wordt naar de Algemene Leidraad Wwft en SW van het Ministerie van Financiën..	Voorstel Algemene toe te voegen in 7.1)
2.1	5	1e	Laatste zin geeft aan dat o.a. niet- integer fiscaal handelen niet in scope is van de leidraad. Echter, in de leidraad wordt verschillende malen gerefereerd aan het gegeven dat de bank een fiscale risk appetite moet hebben.	Fiscaal niet integer handelen valt niet onder de Wwft of de Sanctiewet en moet daarom uit deze Leidraad, evenals alle daaraan gerelateerde voorbeelden.
3.1	9	3e	De eerste zin:"[...] afwegingen op systematische wijze maken en vastleggen, zodanig dat zij voor een buitenstaander te volgen en te beoordelen zijn [...]" is niet geheel duidelijk. Wordt hiermee bedoeld dat e.e.a. begrijpelijk moet zijn vastgelegd of ook dat een klant e.e.a. moet kunnen begrijpen?	"Buitenstaander" moet zijn de toezichthouder"
3.3	11	1e	Fiscale integriteitsrisico's komen hier wel specifiek aan de orde als een risicofactor, terwijl dit eerder (specifiek in paragraaf 2.1) uit scope van de leidraad is geplaatst, dit lijkt niet consistent.	Zie opmerking bij 2.1
	12	-	In de leidraad moet benadrukt worden dat risicofactoren, zoals die uit diverse bronnen blijken, alleen een generieke factor zijn. Immers, naar aanleiding van het cliëntenonderzoek kan een instelling tot de conclusie komen dat deze generieke risicofactoren voor een specifieke klant niet aan de orde zijn of afdoende gemitigeerd worden.	Expliciet een onderdeel opnemen waaruit blijkt dat risicofactoren, zoals die uit diverse bronnen blijken, alleen generieke factoren zijn. Immers, naar aanleiding van het cliëntenonderzoek kan een instelling tot de conclusie komen dat deze of bepaalde risicofactoren voor een specifieke klant niet aan de orde zijn waardoor deze klant geen hoge risicoclassificatie dient te krijgen.

Para	Pag	Alinea	Feedback	Voorgestelde wijziging
3.4	13	4e	“indien een instelling enkel de ‘event driven’ herziening hanteert is het vanzelfsprekend dat de scenario’s die een ‘event-driven’ herziening op gang brengen aantoonbaar voldoende effectief zijn. “	Wenselijk om hier een aantal ‘best practices’ toe te voegen over omstandigheden die een event-driven review op gang brengen.
	13	4e	De zin die begint met "In algemene zin hebben eenvoudige producten [...]" loopt niet.	Herschrijven van de zin. Er staat 2 keer te veel het woord “hebben” in.
	14	1e	“De achtergronden van de client, zoals land van herkomst” als risico-indicator kan discriminerend zijn en sluit niet aan bij bijlage II en III van de Richtlijn.	Conform de richtlijn, spreken van inwoners van geografische gebieden met een lager/hoger risico
	14	Tabel	In de categorie ‘Laag’ zijn ‘bepaalde leaseproducten’ weggehaald.	Verduidelijking omtrent de rationale om ‘bepaalde leaseproducten’ weg te halen.
3.5	14	2e	Er worden in voorbeelden genoemd t.a.v. fiscale integriteitsrisico's, hoewel in paragraaf 2.1 wordt aangegeven dat deze geen onderdeel uit maken van de leidraad.	Voorbeelden inzake fiscale integriteitsrisico's schrappen. Zoals opgemerkt in paragraaf 2.1 zijn fiscale integriteitsrisico's niet In scope van deze leidraad.
	15	3e	De beleidsregel zakelijke vastgoedactiviteiten dateert uit 2011 en is gebaseerd op de vastgoedfraude zoals die in 2006 werd onderzocht. Het zou goed zijn als deze beleidsregel geactualiseerd wordt aan de hand van het actuele risicoprofiel van deze sector, en er meer duidelijkheid komt rond de behandeling van particulieren met een beperkt aantal objecten en het onderzoek naar huurstromen van grote verhuurders.	In de voetnoot bij de verwijzing naar zakelijke vastgoedactiviteiten is het wenselijk dat wordt opgenomen wanneer de beleidsregel wordt herzien op basis van het actuele risicoprofiel van deze sector.

Parr	Pag	Alinea	Feedback	Voorgestelde wijziging
3.6	16	1e tabel	Voorbeeld geeft onvoldoende inzicht in de fiscale motieven. Dit is geen onderdeel van leidraad, blijkbaar is de verwachting wel dat banken een fiscale risk appetite opstellen, die mogelijk zelfs strenger is dan de wet (dus niet enkel belastingontduiking, maar ook oordeel over hetgeen nog maatschappelijk betamelijk is). Voert dit niet verder dan wetgeving?	Fiscale motieven uit dit voorbeeld schrappen.
3.6	16	4e voorbeeld	“Naam komt overeen met naam op sanctielijst” kan er toe leiden dat onschuldige mensen met dezelfde naam als onacceptabel worden geclassificeerd.	Voorbeeld moet zijn: de klant staat op een sanctielijst. Zie ook opmerking bij 7.2 en 7.6
4.1	16	1e alinea	“de instelling is op de hoogte van technieken en methodologieën van witwassen en” is geformuleerd als resultaatsverplichting. Een inspanningsverplichting is meer passend omdat (mede door de inventiviteit van criminelen) een instelling niet altijd (real time) op de hoogte kan zijn van nieuwe technieken.	Voorstel: De instelling spant zich in om op de hoogte te zijn van alle technieken en methodologieën van witwassen en terrorismefinanciering en de ontwikkelingen in dat kader te volgen”.
4.2.1	17	2e	Hier wordt een ruimere scope gehanteerd dan deze in de Wwft. Wat wordt hier van een instelling verwacht m.b.t. CDD op professionele tegenpartijen in het kader van gesyndiceerde leningen? Kunnen er additionele voorbeelden worden toegevoegd naast correspondent banking?	Graag een aanvulling met betrekking tot het gegeven voorbeeld en een verduidelijking ten aanzien van de verplichtingen m.b.t. CDD van professionele tegenpartijen in het kader van een gesyndiceerde lening om zo meer duidelijkheid te creëren voor de sector.
	17	2e	Hier staat dat de ruime definitie van cliënt betekent dat ook relaties met professionele tegenpartijen daaronder vallen. Echter, dit ziet alleen toe op partijen waarmee een zakelijke relatie wordt aangegaan, conform Wwft. Zodoende is het onduidelijk wat bedoeld wordt met ‘zakelijke dienstverleners’. Leveranciers van diensten en partijen waaraan bijvoorbeeld een stuk van het cliëntenonderzoek wordt uitbesteed zijn geen cliënt in de zin van de Wwft.	Verduidelijking wat wordt bedoeld met de definitie ‘zakelijke dienstverleners’.

4.2.1	18	5e	De één na laatste zin: [...] “waarbij deze wel bij wet zijn erkend als identificatiemiddel in de staat van herkomst van de cliënt”. Deze zin roept de praktische vraag op hoe dit vereiste in de praktijk kan worden uitgevoerd	Graag een aanvulling met betrekking tot deze zinssnede om meer duidelijkheid te creëren voor de sector.
	18	6e	Hier staat dat documenten die niet afkomstig zijn van de overheid op zichzelf onvoldoende zijn. Die zin zou geschrapt moeten worden, deze doet afbreuk aan de strekking van art. 11 Wwft en de risk based approach. Ook inlichtingen afkomstig van andere (betrouwbare) partijen kunnen voldoende zijn. Natuurlijk moet de instelling dit wel kunnen onderbouwen.	Schrappen van de zin in verband met de afbreuk aan de strekking van art. 11 Wwft en de risk based approach.
4.2.3	18	2e	Er lijkt hier gesuggereerd te worden dat er een hybride vorm is tussen de uiteindelijk belanghebbenden, hoger leidinggevend personeel en personen bevoegd inzake beheer.	Verduidelijken/meer uitleg in de leidraad m.b.t. de vereisen omtrent de hybride vorm tussen UBO, hoger leidinggevend personeel en personen bevoegd inzake beheer.
4.2.3	19	2e	Er wordt gesteld dat alle vennoten geverifieerd dienen te worden. Betekent dit dat bijvoorbeeld alle commandieten voor een klantonderzoek in aanmerking komen? Moet elke commandiet afzonderlijk worden opgevoerd als klant? Kunnen er meer voorbeelden gegeven worden (ook in het kader van private equity partijen), waarbij het vaststellen van alle vennoten praktisch onmogelijk geacht mag worden? Welke risicoafweging mag een instelling hier maken? De persoonsvennootschap krijgt in de praktijk de rekening op naam. Ook de transactiemonitoring vindt doorgaans plaats op de rekening van de personenvennootschap en niet op de privérekeningen van de individuele vennoten.	Verduidelijking omtrent de reikwijdte van de verificatieplicht en cliëntenonderzoek omtrent vennoten. Een aantal additionele voorbeelden en een verduidelijking zou hierbij kunnen helpen. Daarnaast is het niet duidelijk welke vrijheid een instelling heeft om een risico gebaseerde afweging te maken hieromtrent. Verduidelijken dat in het kader van een VOF niet met iedere vennoot afzonderlijk een relatie wordt aangegaan die afzonderlijk gemonitord moet worden. De VOF is de klant en niet de vennoten.

4.2.4	19	1e	De paragraaf inzake trust ziet met name op de trust/trustee als client. Hoe dient een instelling om te gaan met een trust als onderdeel van de eigendomsstructuur?	Een verduidelijking omtrent hoe een instelling dient om te gaan met een trust als onderdeel van de eigendomsstructuur zou welkom zijn in dit onderdeel.
Paragraaf	Pagina	Alinea	Feedback	Voorgestelde wijziging
4.3.2	22			
		2e	Deze tekst lijkt te suggereren dat de periodieke actualisatie mogelijk (volledig) geautomatiseerd kan worden afgehandeld. Kan dit meer uitgediept worden?	Kan er meer toelichting gegeven worden op de bewegingsvrijheid die een instelling toekomt m.b.t. het (volledig) automatiseren van de periodieke actualisatie?
		2e alinea En tabel	Een instelling dient de mogelijkheid te hebben om dynamische monitoring toe te passen in plaats van het hanteren van een periodieke review cyclus. Een voorwaarde hierbij is dat de dynamische monitoring bewezen effectief is ingericht.	Graag een aanvulling waarbij expliciet wordt ingegaan op de ontwikkeling van de dynamische monitoring welke de periodieke review kan vervangen.
4.4	22 & 23	gehele Paragraaf	Deze paragraaf behandelt in essentie hetzelfde als paragraaf 3.6 Het zou beter zijn om hier te verwijzen naar paragraaf 3.6 om verwarring te voorkomen.	Het zou de leesbaarheid verbeteren om hier te verwijzen naar paragraaf 3.6 om verwarring te voorkomen.
4.5	25	5e	Ook hier wordt weer de fiscaliteit aangestipt terwijl 'niet-integer fiscaal handelen' uit scope is geplaatst.	Zie voorstel onder paragraaf 2.1.

Paragraaf	Pagina	Alinea	Feedback	Voorgestelde wijziging
	25	-	In de huidige leidraad wordt uitgelegd op welke wijze de verificatie van de UBO plaats kan vinden. Dit is geschrapt in de conceptversie. Bijvoorbeeld via een verklaring van de klant. Zoals ook opgenomen in de Nota n.a.v. het verslag (p.9 TK 31237, nr 6)	Gelieve de tekst omtrent de verificatie van de UBO weer opnemen in de nieuwe versie van de leidraad.
	25	7e	Laatste regel van de alinea. De verplichting om het hoger leidinggevend personeel aan te wijzen geldt niet alleen voor de NV of BV maar ook voor andere rechtspersonen. In deze zin staat een verwijzing naar voetnoot 38, die echter ontbreekt.	Voetnoot 38 toevoegen ter verduidelijking.
4.5	26	2e	De woorden “daarvan afwijkt” ontbreken in de laatste zin. Daarnaast ontbreekt voetnoot 38	Deze woorden toevoegen
4.6	26	1e	Ook hier wordt wederom naar fiscale structuren in relatie tot fiscale risk appetite van de bank gevraagd.	Zie eerdere opmerkingen hierover.
4.7	26	1e & 2e	Wanneer is in geval van een onderzoek naar de bron van de middelen een verklaring voldoende en wanneer dient er evidence te zijn? De huidige uitleg schuift op naar meer bewijsstukken en vastlegging daarvan.	Graag verduidelijken dat de diepgang van het onderzoek en de eventuele te vergaren bewijsstukken afhankelijk zijn van het geïndiceerde risico. Dit geldt ook voor de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de bewijsstukken.

	28	gehele paragraaf	Er is veel behoefte aan een verdere uitwerking van de gevallen waarin vereenvoudigd onderzoek mag worden toegepast en de maatregelen die dan genomen zouden moeten worden. Zie bijvoorbeeld de mededeling op de DNB-website over het toepassen van CDD voor de diensten die onder PSD2 aangeboden kunnen worden. https://www.toezicht.dnb.nl/3/50-237179.jsp	Graag een verdere uitwerking van de gevallen waarin vereenvoudigd onderzoek mag worden toegepast en de maatregelen die hierbij genomen zouden moeten worden.
4.8	27	Tabel	Gesproken wordt over Bijlage III, Dit moet zijn Bijlage II van de Richtlijn	S.v.p. verschrijving aanpassen
4.8	28	Tabel	De geografische risicofactoren uit bijlage II worden genoemd.	Verduidelijken wat wordt verstaand onder derde landen met doeltreffende AML/CTF systemen en geloofwaardige bronnen om vast te stellen dat er een laag niveau van corruptie of andere criminaliteit heerst.
4.9	29	1e	In de eerste alinea ontbreekt de lijst die door de FATF gepubliceerd wordt.	Toevoegen van een verwijzing naar de lijst die wordt gepubliceerd door de FATF.
4.9	30	2e	“Ook voor transacties en zakelijke relaties die verband houden met deze staten worden bijzondere maatregelen getroffen die kunnen variëren van extra controles op zakelijke relaties en correspondentrelaties en het beperken of het niet uitvoeren van transacties. “ “verband houden met” is een breed begrip.	Graag nadere concretisering van wat er onder “verband houden met” in deze context wordt beschouwd Daarnaast duidelijkheid scheppen door bijv. aan te geven dat maatregelen kunnen worden getroffen op basis van een risk based approach, waarbij de mate waarin transacties verband houden met desbetreffende staten een rol spelen
4.9.1	31	gehele paragraaf	Niet fysiek aanwezig geldt dit ook voor het niet fysiek aanwezig zijn van de vertegenwoordiger van een rechtspersoon?	Graag een expliciete verduidelijking of dit onderdeel ook geldt voor de vertegenwoordiger van een rechtspersoon.

	31	3e	De laatste zin van de eerste alinea leest alsof niet fysieke aanwezigheid en het gebruik van innovatieve technieken om de client alsnog te identificeren en te verifiëren een verhoogd risico zijn.	Onze interpretatie is dat Bijlage III lid 2 sub c en e apart gelezen dienen te worden. Waarbij de innovatie technieken zoals vertaald in de DNB Leidraad zien op de leveringskanalen van producten en niet zozeer op de identificatie van de client bij non face to face business. Graag een verduidelijking van dit onderdeel waaruit dit blijkt.
	31	2e	Ingeval een zakelijke relatie wordt aangegaan bij niet fysieke aanwezigheid van de cliënt, is van belang dat identiteit aan cliënt kan worden gekoppeld. DNB stelt hier als eis dat meerdere onafhankelijke en betrouwbare bronnen dienen te worden geraadpleegd. Graag zouden wij extra guidance ontvangen welke bronnen dit dan zouden moeten zijn, temeer omdat DNB op p. 18 aangeeft dat bijvoorbeeld afschriften van nuts-bedrijven niet (zonder meer) kunnen dienen ter verificatie van de cliënt	Wordt hier niet bedoeld dat instellingen aanvullende maatregelen moeten treffen de identiteit te verifiëren (zoals in de bestaande Leidraad wordt aangegeven) in plaats van het raadplegen van aanvullende bronnen die ook slechts een beperkte verificatie van de identiteit met zich brengen? Graag verduidelijken.
	31	gehele paragraaf	Deze toelichting overlapt 4.2.1. Dit moet meer in overeenstemming met elkaar gebracht worden.	Zoals in 4.2.1. ook al opgemerkt is het niet altijd nodig om meerdere onafhankelijke en betrouwbare bronnen te raadplegen/hebben.
	31	3e	In de lijst met voorbeelden in zou ook IDIN genoemd moeten worden.	Graag opnemen van IDIN bij de voorbeelden.
	31	3e	Verder zou onderstreept moeten worden dat een instelling kan besluiten om klanten die via zo'n innovatief proces geaccepteerd zijn verder als een normaal risico te behandelen. Het is geen verplichting om alle klanten die online geaccepteerd zijn als een hoog risico te behandelen.	Graag expliciet benoemen dat in geval klanten geaccepteerd worden via een dergelijk innovatief of online proces niet per definitie een inherente hogere risicoclassificatie zouden moeten krijgen.

	31	3e	Mede in relatie tot de kwaliteit van de datavelden (4.3.2) is het goed aandacht te besteden aan het feit dat bij het uitlezen van de chip van het id-document of de Machine Readable Zone vaak diakrieten/ligaturen niet worden meegenomen in de bankadministratie. De tekens staan wel op het id-document maar zijn niet één op één opgeslagen in chip en MRZ in het id-document. Deze discrepantie levert in de praktijk geen probleem bij het vaststellen van de correcte identiteit, maar verdient wel toelichting in de Leidraad.	In de leidraad opnemen dat uitlezen zonder diakrieten/ligaturen toegestaan is
	31	3e	Niet verduidelijkt wordt wat bedoeld met een adequaat betrouwbaarheidsniveau van het eID middel. Nadere guidance hierover in de leidraad is gewenst. Kan identificatie via een eID-middel met een bewezen eIDAS betrouwbaarheidsniveau Substantieel, een kopie identiteitsdocument (bijv kopie paspoort) vervangen voor wat betreft identificatie en verificatie hiervan?	Verwezen kan worden naar de PSD2 wetgeving waar sterke klantauthenticatie wettelijk wordt vereist en ook duidelijk is omschreven. Verder lijkt ook een verwijzing de eIDAS wetgeving hier ook op zijn plaats.
4.9.2	32	2e	Met de implementatie van de 4 ^e antiwitwasrichtlijn is de behandeling van PEP's strenger geworden. Ook binnenlandse PEP's worden nu aangemerkt als <u>hoog risico</u> .	Verduidelijken dat een PEP onderzoek kan leiden tot een hoog risico classificatie, maar is niet automatisch hoog. Er moet altijd aanvullend onderzoek worden gedaan, maar de eindconclusie kan zijn dat een PEP een normaal risico is. Zie ook 4.1 uit de AMvB.

Par	Pag	Alinea	Feedback	Voorgestelde wijziging
4.9.2	32		Gesproken wordt over het corruptieniveau van het land waar de PEP vandaan komt.	Het gaat hier niet om het geboorteland, maar om het corruptieniveau het land dat/organisatie die de persoon in de publieke functie benoemd heeft.
4.9.2	32	3e	Gesteld wordt dat de lijst met PEP functies niet limitatief is. Wordt hiermee bedoeld dat het mogelijk is dat iemand kwalificeert als PEP, maar een andere functie uitoefent?	Graag dit punt nader uitwerken
	33	4e	Wordt met de passage op pagina 32 over risico-gebaseerde procedures en maatregelen en de tekst op pagina 33 inzake de kinderen van een Kamerlid in Nederland de ruimte geboden voor het toepassen van high risk en low risk PEPs? Dit in lijn met de FATF recommendations t.a.v. PEP's?	
4.9.3	34	1e	Door deze tekst kan de indruk ontstaan dat een gewone betaalrekening die wordt geopend door bijvoorbeeld een tussenpersoon al een correspondent relatie is.	Graag een duidelijkere uitleg wat een correspondent relatie is.
4.9.3	34	2e	Correspondentrelaties ook hier wordt feitelijk nog steeds afgeweken van aanpassingen in de FATF guidance (waar naar verwezen wordt) en de gewijzigde EU Directive 2015/849 (5AMLD) voor de correspondentrelaties die als verhoogd risico moeten worden aangemerkt en dus verscherpt cliëntenonderzoek vereisen. De definitie van een correspondentrelatie staat in een voetnoot en laat de toevoeging 'en waarbij betalingen worden verricht' weg.	Gaarne hier op anticiperen op de wetwijziging en de hoog risico correspondent relaties beperken tot die buiten de EU waarbij betalingen worden verricht.
	-	-	Er mist een expliciete toelichting met betrekking tot de invulling van het begrip hoger leidinggevend personeel.	Opnemen van paragraaf waarin een expliciete toelichting wordt gegeven omtrent het begrip hoger leidinggevend
5	35		Het begrip transactiemonitoring in hoofdstuk 5 vraagt in het kader van de PSD2 diensten 7 (Betaling informatiediensten) en met name 8 (Rekening Informatiediensten) om nadere afbakening vanuit de Wwft. Hier ontbreekt momenteel guidance over de vraag of een AISP-activiteit een Wwft dienst betreft gezien het feit dat er strikt genomen met deze dienst zelf geen geld kan worden witgewassen.	Nadere toelichting opnemen t.a.v PSD2 diensten.

5.3	37	1e	Het zou (met name kleinere instellingen) veel helpen als DNB op de website steeds een actuele lijst van EU en FATF-landen plaatst.	-
5.3	38	1e	In de eerste zin missen de woorden “het bestrijden van ” (financiële criminaliteit of terroristische activiteiten door een land of jurisdictie)	Graag toevoegen: “het bestrijden van”
5.9	41	gehele para	Deze toelichting is niet duidelijk. Bovenaan de pagina staat dat de instelling de relatie moet verbreken. Maar in de voorlaatste alinea staat dat afscheid nemen alleen mag wanneer het OM toestemming geeft.	Gelieve de toelichting te verduidelijken.
7.2	45	1e	In paragraaf 3.6 wordt als ‘onacceptabel risico’ onder andere genoemd: “Naam van de cliënt komt overeen met een naam op sanctielijsten”. Er wordt tevens aangegeven: “In de bovengenoemde gevallen gaat de instelling geen zakelijke relatie aan met de cliënt of verbreekt zij de zakelijke relatie bij de eerstvolgende mogelijkheid.”. Vervolgens wordt in paragraaf 7.2 bij het bevriezen van tegoeden aangegeven: “Er mag geen afscheid worden genomen van een bestaande klant en in sommige gevallen kan een ontheffing bij het ministerie van Financiën aanvraagd worden.”. Dit lijkt met elkaar in tegenspraak te zijn. In paragraaf 7.2 wordt inzake de meldplicht verwezen naar de niet bestaande paragraaf 8.5 (waarschijnlijk wordt paragraaf 7.5 bedoeld).	Graag nader verduidelijken Graag aanpassen
7.3	45	2 ^e	Het begrip ‘relatie’ uitgebreid met bestuurders van cliënten en aan cliënten gerelateerde partijen. Wat wordt verstaan onder ‘aan cliënten gerelateerde partijen’? Vallen hier ook de bestuurders van de tegenpartij in transacties met onze cliënten onder? De bank kent deze niet.	Graag nader verduidelijken

7.3	45	2e	In paragraaf 7.3 wordt inzake eigendom “50% of meer” vermeld terwijl in EU verordeningen “meer dan 50% procent” gehanteerd wordt, zie de “Guidelines on implementation and evaluation of restrictive measures (sanctions) in the framework of the EU Common Foreign and Security Policy – new elements” (https://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%209068%202013%20INIT) en bijvoorbeeld EU Verordening (inzake Oekraïne/Rusland) 833/2014, artikel 5 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02014R0833-20171202&qid=1564660790352&from=EN). Tevens is er geen verwijzing naar geaggregeerd eigenaarschap van meerdere aangewezen personen en/of entiteiten waardoor het gezamenlijke eigendomspercentage de 50% overschrijdt.	Definitie van eigendom aanpassen aan de EU Verordening en een verwijzing naar de aggregatie toevoegen
7.3	46	5	Geldt die onderzoeksplicht die hier wordt beschreven op dezelfde wijze voor “financial assistance” (“measures which require the financial institution concerned to commit its own resources”) als voor “processing of a payment”? Zie EC guidance mbt EU regulation 833/2014 (https://ec.europa.eu/fpi/sites/fpi/files/1_act_part1_v3_en.pdf).	Graag nader verduidelijken
7.5	47		In hoofdstuk 7 staat de onverwijld meldplicht op grond van artikel 3 Regeling toezicht Sanctiewet 1977 wel beschreven. Echter missen de instellingen op dit moment enige guidance over mogelijke overtredingen van economische sancties (economisch delict) en een meldpunt. DNB staat op basis van de Regeling toezicht Sanctiewet 1977 alleen opgesteld voor de financiële sancties.	Graag meer guidance met betrekking tot economische sancties
7.5	47		Welke verplichting geldt ten aanzien van gesanctioneerde entiteiten die slechts vallen onder zogenoemde sectorale sancties (bijvoorbeeld Sberbank)? Zou DNB kunnen verduidelijken dat de meldplicht is beperkt tot entiteiten ten aanzien waarvan een bevroeringsverplichting geldt?	Graag nader verduidelijken

8	48		Er is geen aandacht aan de verhouding tussen de vergaande monitoring verplichtingen uit de Wwft en de AVG. De verplichting om privacygevoelige informatie van klanten, hun gemachtigden, UBOs, etc. op te vragen én voortdurend te actualiseren, kan mogelijk niet onbeperkt en/of onbepaald zijn. Wat is de visie van DNB op de verhouding tussen de Wwft en de AVG? Waar ligt de grens? Ter illustratie: de Wwft verplicht instellingen de herkomst van de middelen van de klant risk-based vast te stellen. Hoe verhoudt deze verplichting zich tot de AVG? Ook of gegevens bewaard mogen blijven in het geval geen relatie tot stand gekomen is. En wat als de afgewezen klant met een verwijzing naar de AVG eist dat de gegevens verwijderd worden.	Verzoek om de spanning tussen de AVG en de Wwft nader uit te werken
---	----	--	--	--